

Це обумовлено тим, що без застосування заходів обмеження доступу, інформація в електронній формі є такою, що легко змінюється. В. Г. Хахановський і М. В. Гуцалюк підкреслюють, що для встановлення електронної інформації як доказу необхідним є використання спеціального програмного та апаратного інструментарію, треба враховувати її уразливість до знищення, спотворення та копіювання [5, с. 15]. Тому Г. В. Татаренко, К. В. Болгарєва та Д. В. Татаренко зазначають, що міжнародний досвід використання електронних документів як докази передбачає їх оцінку за наступними критеріями [6, с. 114]: надійність способу створення, зберігання і передачі електронного документа; надійність способу забезпечення його цілісності; спосіб ідентифікації відправника тощо.

Зрозуміло, що дослідження за вказаними питаннями не належить до завдань судової економічної експертизи. Виявлення інформації, що міститься на комп'ютерних носіях, є завданням комп'ютерно-технічної експертизи. Тому для ідентифікації та автентифікації наданих електронних документів експерту-економісту доцільно здійснювати їх експертизу спільно з експертом з комп'ютерно-технічних досліджень за наступним алгоритмом (рис. 1).

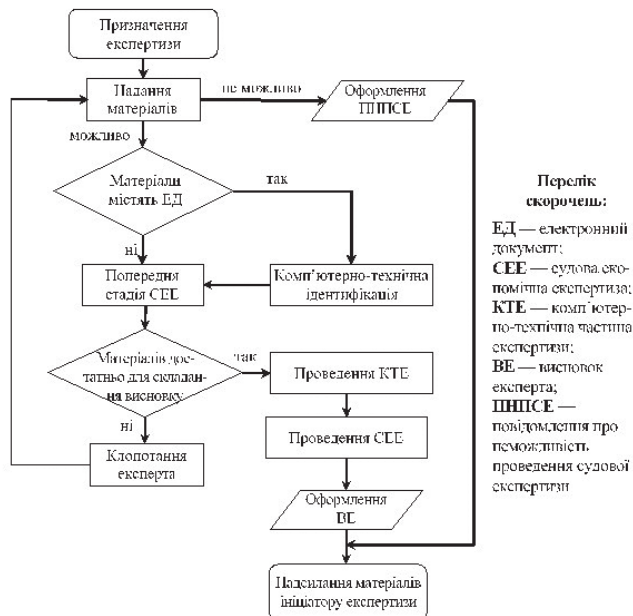

Рис. 1. Загальний алгоритм проведення судової експертизи за матеріалами, що містять електронні документи

Крім встановлення звичайних необхідних реквізитів (дати складання, назви підприємства, змісту та обсягу господарської операції тощо), електронний документ має бути підписаний електронним підписом уповноваженої особи, яка зафіксує таким чином його структуру.

Ми прогнозуємо збільшення кількості призначення судових економічних експертиз за матеріалами, що містять електронні документи.

Тому перспективи використання таких документів залежать від унормування процедури ідентифікації реквізитів. Складові електронних документів слід визначати шляхом проведення комп'ютерно-технічного дослідження.

Методичний експертний інструментарій має передбачати алгоритм дослідження електронних документів, зрозумілий учасникам процесу доказування та судового розгляду.

Список використаних джерел

1. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах : статистична інформація. Державна служба статистики України, 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/ikt/arh_ikt_u.html (дата звернення 24.02.2021).
2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змін. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 24.02.2021).
3. Про електронні документи та електронний документообіг : закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV (зі змін. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення 24.02.2021).
4. Гуцалюк М. В., Антонюк П. Є. Щодо сутності електронної (цифрової) інформації як джерела доказів у кримінальному провадженні // Криміналістичний вісник. 2020. № 33(1). С. 37—49. URL: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2020-33-1-37> (дата звернення 24.02.2021).
5. Хахановський В. Г., Гуцалюк М. В. Особливості використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях // Криміналістичний вісник. 2019. № 1(31). С. 13—19. URL: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2019-31-1-13> (дата звернення 24.02.2021).
6. Татаренко Г. В., Болгарєва К. В., Татаренко Д. В. Електронні документи як засіб доказування: сутність та правове регулювання // Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2019. № 1(37). С. 111—119. URL: <https://doi.org/10.33216/2218-5461-2019-37-1-111-119> (дата звернення 24.02.2021).

В. К. Дібров,

науковий співробітник ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М.С. Бокариуса», м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8233-3324>, e-mail: v.dibrov0201@gmail.com

РОЗВИТОК НОВИХ МЕТОДИК СУДОВОЇ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Анотація. З урахуванням того, що в Україні збільшується кількість легкових електромобілів та гібридних автомобілів на дорогах загального користування, з'явилась необхідність у розвитку нових методик дослідження легкових електромобілів та гібридних автомобілів як учасників дорожнього руху.

Ключові слова: судова експертиза, судова автотехнічна експертиза, дослідження, статистика, легкові електромобілі та гібридні автомобілі.

Abstract. Given growing number of electric and hybrid cars on public roads in Ukraine, there is a need to develop new research methods for electric and hybrid cars as road users.

Keywords: forensic examination, road accident analysis, research, statistics, electric and hybrid cars.

Аннотация. С учётом того, что в Украине увеличивается количество легковых электромобилей и гибридных автомобилей на дорогах общего пользования, появилась

необходимость в развитии новых методик по исследованию легковых электромобилей и гибридных автомобилей как участников дорожного движения.

Ключевые слова: судебная экспертиза, судебная автотехническая экспертиза, исследования, статистика, легковые электромобили и гибридные автомобили.

Аварійність на автомобільному транспорті — одна з найважливіших проблем, що постає перед більшістю країн з високим рівнем автомобілізації. Кількість дорожньо-транспортних пригод у світі та Україні постійно зростає, що зумовило розвиток судової автотехнічної експертизи для встановлення істини у справах про дорожньо-транспортні пригоди (далі — ДТП).

Під час розгляду справ про ДТП важливе значення має автотехнічна експертиза, яка є різновидом інженерно-транспортних експертиз.

Судова автотехнічна експертиза має свою наукову базу — судову автотехніку, яка є інтеграційною галуззю, що розвивається й містить інженерні та криміналістичні знання про закономірності виникнення ДТП і методологію їх дослідження.

Спираючись на Інструкцію про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, основними завданнями автотехнічної експертизи є встановлення несправностей транспортного засобу, які загрожували безпеці руху, причин їх утворення та часу виникнення (до дорожньо-транспортної пригоди чи внаслідок неї або після неї), можливості виявлення несправності звичайними методами контролю за технічним станом транспортного засобу; визначення механізму впливу несправності на виникнення та розвиток пригоди; установлення механізму ДТП та її елементів: швидкості руху (за наявності слідів гальмування та за пошкодженнями), гальмового та зупинного шляхів, траєкторії руху, відстані, пройденої транспортним засобом за певні проміжки часу, та інших просторово-динамічних характеристик пригоди (швидкість руху транспортних засобів, виходячи з їх пошкоджень, може визначатися за допомогою програмних комплексів з дослідження механізму ДТП, що рекомендовані для впровадження в експертну практику); установлення відповідності дій водія транспортного засобу у цій дорожній ситуації технічним вимогам Правил дорожнього руху, наявності у водія технічної можливості запобігти пригоді з моменту виникнення небезпеки; відповідності (з технічної точки зору) дій водія вимогам Правил дорожнього руху, а також встановлення причиново-наслідкового зв'язку між діями водія та ДТП.

Згідно зі статистикою продажу електромобілів в Україні за 2020 рік, станом на 01.06.2020 р. кількість

електромобілів і гібридів в Україні перевищила 43 тис. шт., до 2024 р. експерти прогнозують зростання їх кількості до 250 тис. Статистика свідчить, що кількість реєстрацій не тільки вийшло на докарантинний рівень, але навіть перевищило показники 2019 року. Отже, на сучасному етапі розвитку передових енергозберігаючих технологій в автомобілебудуванні актуальності набуває застосування на транспорті електродвигунів.

Відповідно до ч. 3 ст. 8 Закону України «Про судову експертизу» Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2008 р. № 595 затверджено Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз, яким передбачено ведення Реєстру атестованих методик. Цей нормативний документ узагальнив усі чинні методики, упорядкував їх за всіма видами судових експертиз і експертними спеціальностями.

Станом на 1 лютого 2021 року в Реєстрі методик проведення судових експертиз відсутні методики для дослідження технічного стану легкових електромобілів та гібридних автомобілів. Також відсутні методики для визначення механізму впливу несправності на виникнення та розвиток пригоди; установлення механізму дорожньо-транспортної пригоди та її елементів транспортних засобів з електродвигунами.

З урахуванням того, що в Україні легкові електромобілі та гібридні автомобілі дуже витісняють автомобілі з двигунами внутрішнього згоряння з автомобільних доріг загального користування, слід розробити методику для дослідження ДТП за участю легкових електромобілів та гібридних автомобілів.

Список використаних джерел

1. Бойченко С. Б., Бояров В. І., Будко Т. В. та ін. Експертизи у судочинстві України. Київ : Юрінком Інтер, 2015. С. 268—269.
2. Статистика продажу електромобілів в Україні за 2020 рік. URL: hevcars.com.ua/reviews/statistika-prodazh-elektromobilej-v-ukraine-za-6-mesyaczev-2020-goda (дата звернення: 25.02.2021).
3. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Мін'юсту України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 25.02.2021).
4. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін та допов.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994. № 28. Ст. 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 25.02.2021).

О. М. Дорошко,

старший судовий експерт Дніпропетровського НДЕКЦ МВС України, м. Дніпро, Україна,
e-mail: oldoroshko33@gmail.com

Т. Г. Хомяк,

судовий експерт Дніпропетровського НДЕКЦ МВС України, м. Дніпро, Україна,
e-mail: TatianaH@i.ua

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НИЗУ ВЗУТТЯ НА СТАДІЇ ЕКСПЕРТНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Анотація. Розглянуто основні проблеми, які виникають під час отримання порівняльних зразків підшви

взуття на стадії експертного експерименту під час проведення ідентифікаційної експертизи низу взуття.